

O Kooperativi

Kooperativa - Regionalna platforma za kulturu je regionalna mreža organizacija koje djeluju na području nezavisne kulture i suvremene umjetnosti u Jugoistočnoj Europi. Kooperativu su zajednički osnovale 21 organizacija nezavisne kulture iz zemalja regije: Bosne i Hercegovine, Crne Gore, Hrvatske, Kosova, Makedonije, Slovenije i Srbije, aktivne u svim područjima suvremenog kulturnog i umjetničkog stvaralaštva. Platforma Kooperativa je osnovana sa svrhom stvaranja dugoročnog i održivog okvira za suradnju i razvoj organizacija nezavisne kulture na području Jugoistočne Europe. Kooperativa djeluje kao registrirana platforma od 2012. godine, a njezino osnivanje i rad rezultati su dugogodišnje suradnje organizacija nezavisne kulture aktivnih na ovom području. Partneri okupljeni oko Kooperative usko surađuju od 2005. godine, a zajedno su provodili niz aktivnosti: suradničke projekte u sklopu pilot programa razmjene i suradnje; okupljanje i umrežavanje aktera nezavisne kulture; aktivnosti informiranja i edukacije. Pored toga, Kooperativa i akteri okupljeni oko nje djeluju i u području zagovaranja za mjere kulturnih politika koje bi sustavno unaprijedile međunarodnu kulturnu suradnju te omogućile njezinu dugoročnu održivost.

Osnovni ciljevi osnivanja udruge su:

- osiguravanje dugoročnog i održivog okvira za suradnju i razvitak nezavisnih kulturnih organizacija koje djeluju na području jugoistočne Europe;
- razvoj suvremenih i novih umjetničkih praksi, kritičkog javnog diskursa i inovativnih organizacijskih modela.

Specifični ciljevi osnivanja udruge su:

- uspostaviti suradničku platformu te unutar nje realizirati projektne suradnje i razmjene programa između organizacija nezavisne kulture;
- osnaživanje kapaciteta organizacija nezavisne kulture prijenosom dobrih praksi i znanja; osnaživanje aktera koji doprinose razvitku kulturne i drugih srodnih javnih politika.

Područja djelovanja udruge su:

- zagovaranje u okviru kulturnih i drugih srodnih politika
- razvoj organizacija civilnoga društva i kulturnih organizacija u regiji
- razvoj kulturne suradnje i suradnje civilnoga društva u regiji
- razvoj suvremenog kulturnog i umjetničkog stvaralaštva.

Djelovanje Kooperative i oko nje okupljenih organizacija zasnovano je na principima partnerstva i suradnje, otvorenosti, uključivosti i zajedničkog donošenja odluka. Sve organizacije uključene u

platformu imaju jednaka prava i dužnosti bez obzira na djelatnosti, resurse i kapacitete te geografsko područje djelovanja. Najvažnije tijelo Kooperative - Regionalne platforme za kulturu je skupština čiji sastav čine delegati pojedinih organizacija članica. Skupština donosi sve najvažnije odluke na svojim sjednicama. Rad platforme između sjednica skupštine vodi Upravni odbor, volontersko tijelo skupštine izabrano na mandat od tri godine čiji sastav čine od skupštine izabrani predstavnici organizacija članica. Ulogu u radu platforme ima i koordinacijski tim, koji asistira Upravnom odboru u provedbi programskih aktivnosti i operacionalizaciji odluka.

Platforma je osim osnovnih strukturnih mehanizama upravljanja i djelovanja definirala model odlučivanja koji je u prvom redu osmišljen s ciljem provedbe modela programske razmjene i suradnje u regiji između organizacija civilnoga društva u kulturi. Taj model obuhvaća kompleksnu strukturu zajedničkog donošenja odluka te intenzivnu suradnju pojedinih članica platforme u organizaciji zajedničkih projektnih aktivnosti, odnosno niza kulturnih i umjetničkih sadržaja u različitim gradovima i mjestima regije. Važan element tog modela odnosi se na donošenje odluka o suradničkim programima koji će se provoditi kroz platformu po principima izravne demokracije, na sjednicama skupštine.

Programsko-zagovaračke aktivnosti Kooperative u 2014. godini

U prvom dijelu 2014. godine djelovanje Kooperative u značajnoj je mjeri usmjeravano prema različitim domaćim i međunarodnim institucijama (donositelji odluka, domaće i međunarodne donatorske organizacije), bilo kroz izravne kontakte ili susrete na javnim forumima. Jedan od najvažnijih ciljeva djelovanja prema donositeljima odluka i donatorskim organizacijama usmjeren je ka osiguranju dugoročne podrške za regionalnu kulturnu suradnju a Aktera nezavisne kulturne scene u Regiji. U tom smislu, kroz 2014. godinu, kontinuirano se komuniciralo s različitim institucijama u Hrvatskoj: Ministarstvom kulture (Upravom za međunarodne kulturne odnose, europske poslove i javnu komunikaciju), Nacionalnom zakladom za razvoj civilnoga društva, Zakladom "Kultura nova" i drugima, kao i s donositeljima odluka i institucijama iz drugih zemalja te međunarodnim organizacijama: Fondacijom Otvoreno društvo, Europskom kulturnom fondacijom, delegacijom EK na Kosovu, Međunarodnim višegradskim fondom itd.. Ostvareni su konkretni rezultati u suradnji s Nacionalnom zakladom za razvoj civilnoga društva, kroz razradu prioriteta tematskih fondova, novog modela financiranja procesa demokratizacije u Republici Hrvatskoj.

Nadalje, tijekom 2014. godine promovirali su se i zagovarali ključni ciljevi naše platforme: uspostava okvira za realizaciju dugoročne i održive suradnje između organizacija u regiji i prateća financijska podrška koji bi omogućila realizaciju programske razmjene i suradnje među njima

U veljači 2014. održana je trodnevna međunarodna konferencija "**Kultura, zajednička dobra i institucionalna inovacija**" u čijoj je organizaciji sudjelovala Kooperativa s partnerima: mrežom Clubture, Savezom udruga Operacija grad, udrugom Pravo na grad i u suradnji s Fondacijom Heinrich Böll (HBS) i Europskom kulturnom Fondacijom (ECF), a vezano uz teme nužne reforme u sferi

KOOPERATIVA

Regionalna platforma za kulturu

upravljanja kulturnim institucijama, resocijalizacije i repolitizacije kulturnog polja u svjetlu poimanja kulture kao zajedničkog dobra te povezivanja tendencija u kulturnoj domeni s borbama za očuvanje javnog prostora i drugih zajedničkih dobara. Konferencija je okupila više od 120 posjetitelja, sudionika te kulturnih i drugih aktivista iz regije i Europe, uključujući nekoliko gostujućih organizacija iz Italije te više od 60 predstavnika organizacija iz uže regije. Konferencija je uključila i predstavnike donositelja odluka, predstavnike međunarodnih institucija, eksperte u različitim područjima iz kulture i drugih društvenih djelatnosti te zainteresirane medije.

Prije održavanja same konferencije, realiziran je regionalni susret organizacija i panel rasprava pod nazivom **"Iskustva i perspektive regionalne suradnje"**. Okupljeno je više od 40 zainteresiranih predstavnika partnerskih organizacija iz zemalja regije (Bosna i Hercegovina, Crna Gora, Hrvatska, Makedonija, Slovenija i Srbija), uz zainteresiranu publiku. Rasprava je obuhvatila niz relevantnih tema: aktualno stanje nezavisnih kulturnih scena u zemljama regije, prepreke i izazove u provođenju projekata i programa regionalne suradnje te razgovor o nužnim institucionalnim pomacima koji bi omogućili stabilan okvir za realizaciju kontinuiranih i dugoročnih partnerskih projekata i programa na prostoru regije. Tijekom dva iduća konferencijska dana, održan je niz diskusija i prezentacija na engleskom jeziku fokusiranih na temu postojeće krize institucija, institucionalne inovacije i povezivanja aktera aktivnih u zaštiti zajedničkih dobara iz različitih zemalja. U predstavljajima je sudjelovao veliki broj sudionika: aktivista, umjetnika i kulturnih radnika, stručnjaka u područjima razvoja kulture i umjetnosti, sociologije i političke teorije iz različitih europskih zemalja, sveukupno više od 120 sudionika, gostiju i publike konferencije. Tako su u panel izlaganjima i raspravama sudjelovali idući gostujući međunarodni i regionalni izlagači: Katherine Watson (Europska kulturna fondacija, Amsterdam), Chris Torch (Intercult, Stockholm), Milena Dragičević Šešić (Univerzitet u Beogradu, Fakultet dramskih umetnosti), Maria Hlavajova (BAK, Utrecht), Federica Giardini i Sylvia de Fanti (Teatro Valle Occupato, Rim), Emanuele Braga (Macao, Milano), Marco Baravalle (S.a.l.e.,

Venecija). Pored međunarodnih stručnjaka, predstavnika institucija i aktivista u izlaganjima su sudjelovali i domaći predstavnici: Martina Borovec Pečarović (Ministarstvo kulture Republike Hrvatske), Teodor Celakoski, Davor Mišković, Sanjin Dragojević (Sveučilište u ZG, FPZG), Dea Vidović (zaklada Kulturannova), Nina Obuljen Koržinek (Institut za razvoj i međunarodne odnose), Mirko Petrić (Sveučilište u Zadru, Odjel za sociologiju), Emina Višnić (Pogon, Zagreb), Danijela Dolenc (Sveučilište u Zagrebu, Fakultet političkih znanosti), Vedran Horvat i Tomislav Tomašević (Heinrich Böll Stiftung – Hrvatska, Zagreb).

Konkretne teme panela i prezentacija u konferencijskom dijelu tematizirale su uz krizu institucija u kulturi, nužne institucionalne inovacije u području upravljanja javnom kulturnom infrastrukturom i modele suupravljanja temeljene na principima civilno-javnoga partnerstva. Konferencija je omogućila uvide u funkcioniranje protestnih i zagovaračkih civilnih pokreta u širem europskom kontekstu, kako u kulturi, tako i u području zaštite prostornih resursa i drugih zajedničkih dobara te je pružila mogućnost za diskusiju o budućim zajedničkim kretanjima i aktivnostima u sklopu šire europske platforme koja u cilju ima horizontalno povezivanje društvenih dionika aktivnih u različitim sektorima i sferama kulturnog i društvenog djelovanja, a u svrhu resocijalizacije i rekomunalizacije kulturne javne sfere. U tom je aspektu od posebne vrijednosti, među ostalim, povezivanje regionalnih organizacija nezavisne kulture s ključnim akterima i detaljno upoznavanje s aktualnim tendencijama u drugim dijelovima marginaliziranog juga političkog prostora EU.

Audio zapis svih predavanja i panel diskusija realiziranih u sklopu konferencije dostupan je na idućoj poveznici: <http://goo.gl/dtqaBH>.

Također, u lipnju 2014., uspješno je organizirana jednodnevna regionalna konferencija u Ljubljani, **“Recycling of good ideas from unfulfilled regulations and strategies in South Eastern Europe”** (*Reciklaža dobrih ideja iz neispunjenih zakona i strategija u Jugoistočnoj Europi*), fokusirana na problematiku razvoja kulturne politike u zemljama regije i pozicije nezavisne kulturne scene.

One-day Regional Workshop on

non-existing transformational¹ cultural policy practices

»Recycling of good ideas from unfulfilled regulations and strategies in South Eastern Europe«

Organized by

Društvo Asociacija and Kooperativa – regional platform for culture

June 4th 2014, 9.00 am – 18.00 pm.

Slovene Ethnographic Museum – Administration Building, Metelkova 2, Ljubljana

***

Razmjena dobre, ali još nedovoljno razvijene kulturno-političke prakse te njezina kontekstualizacija u regionalnom i europskom kontekstu, bili su glavni ciljevi jednodnevne regionalne konferencije.

Program konferencije pružio je pregled postojećih i prethodnih pokušaja u postizanju promjena na razini strateškog planiranja i zakonodavnih promjena u Bosni i Hercegovini, Hrvatskoj, Kosovu, Makedoniji, Crnoj Gori, Srbiji i Sloveniji.

Na konferenciji je okupljeno oko 40 sudionika: predstavnici organizacija nezavisne kulture iz regije, predstavnici donositelja odluka i administracije u kulturi te stručnjaka iz zemalja regije. Događaj je bio podijeljen u dva tematska područja. Prvi je bio posvećen predstavljanju stanja u zemljama regije kroz prezentacije o strukturnim promjenama koje se jesu i nisu uspjele postići u zadnjih 20 godina nakon čega je uslijedila moderirana rasprava među predavačima, otvorena i za širu publiku. Drugo tematsko područje bilo je posvećeno izlaganjima nezavisnih kulturnih aktera aktivnih u lokalnom, nacionalnom i regionalnom kontekstu razvoja kulturnih politika. Događaju su prisustvovali i predstavnici Ministarstva kulture Republike Slovenije i Grada Ljubljane, članovi Nacionalnog vijeća za kulturu Republike Slovenije, Radne grupe za nevladine udruge i Radne grupe za samostalne kulturne djelatnika u Ministarstvu kulture Republike Slovenije, slovenski nezavisni kulturni producenti i samostalni kulturni radnici, ravnatelji kulturnih institucija, predstavnici medija, te stručnjaci za kulturnu politiku iz zemalja regije.

Uz navedena veća događanja, održano je više okupljanja organizacija manjeg opsega te predstavljanja Kooperative i njezinog djelovanja u sklopu konferencija, međunarodnih radionica i slično.

Također, predstavnici Kooperative su se kontinuirano tijekom godine sastajali s organizacijama nezavisne kulturne scene u regiji kako bi razmjenjivali iskustva, znanja i informacije vezane uz aktualna stanja u pojedinim lokalnim i nacionalnim nezavisno-kulturnim scenama. Tako su se u siječnju 2014. predstavnici Kooperative susreli s predstavnicima organizacija koje djeluju na **Kosovu**. Ovom su prilikom održani sastanci s predstavnicima organizacija tamošnje nezavisne kulturne scene, s predstavnicima delegacije Europske komisije te s predstavnicima fondacije Otvoreno društvo (Open Society Fund) koja djeluje na Kosovu. Cilj sastanaka odnosio se na razmjenu relevantnih informacija vezanih uz recentne pomake u okviru lokalne kulturne scene i kulturne politike na Kosovu te vezano za nadolazeće aktivnosti Kooperative i ulogu organizacija i institucija s Kosova. Ovom su se prilikom predstavnici Kooperative informirali o aktivnostima udruživanja na Kosovu u nacionalnu platformu organizacija nezavisne kulture - Kulturni forum Kosovo.

U studenom 2014. godine predstavnici Kooperative susreli su se u Skoplju s predstavnicima makedonske mreže organizacija nezavisne kulture Jadro, s ciljem detaljnog informiranja o aktualnom stanju lokalne nezavisne kulturne scene, prilikama i preprekama za razvoj s kojima se organizacije u ovoj zemlji susreću u svakodnevnom radu. Sastanci su pored informiranja uključili i razmjenu iskustava o razvoju modela upravljanja javnom kulturnom infrastrukturom utemeljenih na principu civilno-javnog partnerstva kakav se razvija u Hrvatskoj, a za čiju je lokalizaciju i primjenu interes pokazala lokalna samouprava Grada Skopja. Tim povodom u sklopu boravka održan je i zajednički sastanak predstavnika Kooperative s gradonačelnikom skopske općine Centar, Andrejem Žernovskim. Općina centar pokazala je interes da se u Skopju razvije i javno prezentira model upravljanja i korištenja javnoga prostora u suradnji s Jadrom te uz podršku predstavnika Kooperative. Pored

KOOPERATIVA

Regionalna platforma za kulturu

sastanaka s organizacijama nezavisne kulture i lokalnom samoupravom, u okviru susreta održan je i sastanak u Ministarstvu kulture Republike Makedonije na kojem su uz predstavnike Kooperative sudjelovali predstavnici ministarstva zaduženi za razvoj međunarodne suradnje, a tematiziran je razvoj platforme kao i uloga i osnaživanje makedonskih organizacija. Finalno, susret u Skopju u studenom obuhvatio je i sastanak s predstavnicima lokalne makedonske Fondacije Otvoreno društvo.

Također u studenome 2014., predstavnik Kooperative sudjelovao je na inicijalnim sastancima organizacija i pojedinaca okupljenih oko nezavisne kulturne scene Bosne i Hercegovine koji su krajem 2014. započeli s inicijativom Kultura 2020, čiji su ciljevi umrežavanje i kolektivno djelovanje radnika u kulturi u Bosni i Hercegovini u smislu utjecaja na oblikovanje kulturnih politika. U prosincu 2014. godine Kooperativa je sudjelovala na godišnjoj konferenciji Kulturnog Foruma Kosovo “Kako misliti kulturu” čiji je program okupio kulturne radnike i aktiviste iz različitih zemalja regije, ali i predstavnike donositelja odluka u kulturi na Kosovu. Predstavnik Kooperative, Teodor Celakoski je tijekom konferencije izlagao o iskustvima nezavisne kulturne scene u Hrvatskoj i u regiji u izgradnji suradnje među različitim akterima u kulturnom polju i polju civilnoga društva te o utjecaju na oblikovanje i djelovanje institucionalne sfere u kulturi.

Krajem godine, u prosincu, organizirali smo konferenciju “**Regionalna suradnja u perspektivi – prema održivom modelu međudržavne podrške regionalnoj suradnji**”.

SUMMARY OF THE PROGRAMME:

Main goal of the conference is to outline perspectives for the development of a long-term, sustainable model of transnational institutional support for the cooperation of civil society organisations in the region. Present European trends, as well as the developed institutional practices of transnational support to cultural and other civil society actors, will be presented and discussed. The programme will provide insights into the current state of affairs in the development of cooperation between cultural and other civil society actors in the region, including key challenges and necessary steps to be taken for further development of regional cooperation. Through the conference programme, the representatives of decision-making and funding bodies, experts, cultural and various other civil society activists from the region and beyond will be encouraged to mutually reflect, discuss and work on sustainable institutional solutions for the development of regional cooperation.

Regional Cooperation in Perspective

► **Towards Sustainable model of Transnational Support for Regional Cooperation**

Organised by:
KOOPERATIVA
Regional Platform for Culture

The Conference is supported by:
Foundation "Kultura Bosna"
Ministry of Culture of the Republic of Croatia
Open Society Foundations
Open Society Fund-Bosnia and Herzegovina
Open Society Foundation for Open Society

05. 12. 2014.
MM CENTRE (STUDENT CENTRE),
SAVSKA 25

K.F. **OPEN SOCIETY FOUNDATIONS**

Konferencija je održana 5. prosinca 2014. u Zagrebu s ciljem pružanja općeg pregleda perspektiva za razvoj dugoročnog, održivog modela transnacionalne institucionalne podrške suradnji civilnog društva u regiji. Konferencija je okupila oko 40 sudionika: predstavnika organizacija nezavisne kulture i drugih organizacija civilnoga društva, predstavnike donositelja odluka i donatorskih institucija, stručnjake za razvoj regionalne i međunarodne suradnje, kulturne radnike i aktiviste koji djeluju na području regije Jugoistočne Europe.

Konferencija je realizirana u 3 tematske cjeline:

- Rasprava: “Međudržavna institucionalna podrška za regionalnu suradnju – prakse i perspektive iz Europe i regije”
- Diskusija: “Širenje područja suradnje: jačanje veza između kulturnih aktera i drugih aktera civilnog društva – ključ društvene transformacije”
- Panel - rasprava: “Inicijative i izazovi za regionalnu suradnju: trenutne i buduće perspektive”

U prvoj su se raspravi prezentirale postojeće prakse i perspektive iz Europe i regije u pogledu podrške regionalnoj suradnji. Predstavili su se razvoj, modeli djelovanja i perspektive sudjelovanja u radu dviju europskih institucija: Međunarodnog Višegradskog fonda i Njemačko-francuskog fonda za mlade kroz izlaganja Jiříja Sýkora (Međunarodni Višegradski fond), Dalibora Kraljika (Agencija lokalne demokracije Osijek i Razvojna agencija Našice) te Roberta Alagjovskog (Udruga Esperanza i mreža Jadro, Skopje). Svrha prvog panela bila je sudionicima konferencije približiti ciljeve transnacionalnih fondova za regionalnu suradnju i načine ostvarivanja tih ciljeva u specifičnim praksama različitih međunarodnih institucija koje podupiru regionalnu suradnju.

U drugoj cjelini predstavljeno je djelovanje kulturnih i drugih aktera civilnog društva u zajedničkoj borbi za javna dobra i društvenu transformaciju. Različiti aktivistički pristupi predstavljeni su kroz inovativne aktivnosti organizacija iz regije te su također naznačeni izazovi i prepreke takvom sinergijskom djelovanju. Predstavila su se iskustva organizacija Plošad Sloboda iz Skoplja (Ivana Dragšić), Ministarstva Prostora iz Beograda (Radimir Lazović), Baze za radničku inicijativu i demokratizaciju iz Zagreba (Marina Ivandić), Inicijative za demokratični socijalizam iz Ljubljane (Samo Selimović) i Prava na grad iz Zagreba (Teodor Celakoski). Jedan od ključnih zaključaka rasprave bila je nužnost dinamizacije djelovanja civilnih aktera u kulturi, povezivanje s drugim civilnim akterima i građanima u svrhu postizanja pozitivnih promjena u okvirima političkog, kulturnog i društvenog sustava.

Treća i finalna panel rasprava okupila je predstavnice institucija donositelja odluka iz Srbije: Jelena Pajović van Reenen, Vlada Republike Srbije, Kancelarija za saradnju sa civilnim društvom; Tamara Perišić, Ministarstvo kulture Republike Hrvatske te predstavnice dviju javnih zaklada u Hrvatskoj koje kroz svoje operativne programe potiču razvoj civilnoga društva u kulturi te razvoj regionalne suradnje: Cvjetanu Plavšu - Matic (Nacionalna zaklada za razvoj civilnoga društva) i Deu Vidović (Zaklada

Kultura nova). Djelovanje i ciljeve Kooperative - regionalne platforme za kulturu predstavila je predsjednica Upravnog odbora Kooperative Milica Pekić. Fokus rasprave odnosio se na postojeće djelovanje i inicijative institucija u regiji kao i perspektive razvoja mjera kojima bi se snažnije potaknula regionalna suradnja, kao i održivost regionalne suradnje.

Kompletan audio zapis konferencije nalazi se na idućoj poveznici:
<https://archive.org/details/RegionalCooperationInPerspective>.

Organizacijski razvoj u 2014.

U prosincu 2014. godine održana je dvodnevna redovna sjednica skupštine Kooperative, na kojoj su se okupili predstavnici organizacija članica te u dijelovima programa i gosti iz drugih organizacija iz regije. Pored statutarnih pitanja vezanih za djelovanje platforme, program sjednice skupštine obuhvatio je teme planiranja djelovanja platforme u budućem periodu, posebice u segmentu pokretanja pilot programa programske razmjene i suradnje. Tom je prilikom utvrđeno kako je pokretanje programa razmjene i suradnje u regiji ključno pitanje za platformu u 2015. godini.

2014. godine smo završili izradu naše mrežne stranice koja se nalazi na adresi: <http://platforma-kooperativa.org/>. Stranica je oblikovana u periodu od rujna do prosinca 2014. godine te je javno objavljena uoči konferencije "Regionalna suradnja u perspektivi – prema održivom modelu međudržavne podrške regionalnoj suradnji". Osim užeg tima, u izradi mrežne stranice sudjelovali su dizajnerica Ana Labudović, programer Vedran Kolac te suradnica Marijana Rimanić.

Pored svih navedenih aktivnosti, u redovno funkcioniranje organizacije uključene su aktivnosti komunikacije na zajedničkoj informacijskoj listi svih članica platforme te sastanci Upravnog odbora platforme, koji se većinski realiziraju putem mrežnih kanala. Sastanci su, pored članova Upravnog odbora, uključivali i koordinatoricu koja operacionalizira dogovore te priprema provedbu aktivnosti, u suradnji s financijskom administratoricom i predstavnicima organizacija članica platforme.

Kooperativa je i u ovom periodu djelovala dijeleći ljudske kapacitete i resurse Saveza udruga Klubtura (mreže Clubture) te djelujući u zajedničkom prostoru s ovom mrežom, kao i s još 3 organizacije nezavisne kulture (Kurziv, Kontejner i Blok) s kojima je dijelila uredski prostor na Kvaternikovom trgu u Zagrebu.